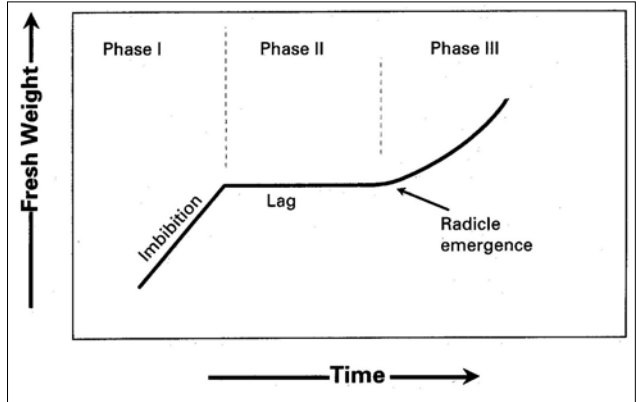

L

Lag phase: ឡេហ្គឃ្លេស ដំណាក់កាលយប់ស្រូបទឹក ដំណាក់កាលផ្ដុំទឹក ដំណាក់កាលស្ងប់ស្ងៀម

ទាក់ទងទៅនឹងដំណុះគ្រាប់ ដំណាក់កាលក្រោយពីស្រូបទឹក និងមុនពន្លកឬសលូតចេញមក ។ ក្នុងដំណាក់កាលនេះ គ្មានឬមានការស្រូបទឹកតិចតួចបំផុត និងឃើញគ្មានឬមានសញ្ញាវិវឌ្ឍន៍តិចតួចណាស់ ។
មើល Imbibition, Germination, Absorption.

Land race: ពូជផ្សំក្នុងស្រុក ពូជដែលបានបណ្ដាំក្នុងស្រុក (ពូជនាំចូលមកដាំអស់ជាច្រើនជំនាន់មកហើយ)

ក្រុមពូជមួយនៃបណ្ដាជនកត្តៈដែលបានផ្សំខ្លួនទៅបរិស្ថានណាមួយដែលគេបានដាំវា ។
មើល Acquired character, Adaptability, Exotic, Indigenous, Naturalization.

Latin square design: ការរៀបចំបង្កង់ជាការពន្លាតាំង

ការរៀបចំបង្កង់ដាំពិសោធន៍ដែលក្នុងនោះ តំបន់ដាំសាកល្បងត្រូវបានគេចែកជាជួរផ្នែកនិងបញ្ជីរបបង្កើតបានជាឡឺត៍គំរូរាងការេកញ្ចប់គ្រាប់និមួយៗត្រូវបាន គេយកទៅដាំក្នុងឡឺត៍គំរូមួយនៅតាមជួរ ផ្នែកនិងបញ្ជីនិមួយៗ ។
មើល Completely random design, Experimental design, Lattice design, Randomized complete block design, Split block design.

7	2	4	8	3	5	1	6
5	8	3	6	1	4	7	2
1	6	2	4	7	3	8	5
2	7	5	1	6	8	4	3
6	3	7	2	4	1	5	8
4	1	6	5	8	2	3	7
8	5	1	3	2	7	6	4
3	4	8	7	5	6	2	1

Lattice design (= balanced incomplete block design):

ការរៀបចំបង្កង់ពិសោធន៍ដែលក្នុងបណ្ដាប្រូកដែលមានទំហំប៉ុនគ្នាត្រូវបានបង្កើតឡើង ប៉ុន្តែប្រូកនិមួយៗមានចំនួនតិចជាងចំនួនសរុបរបស់កញ្ចប់គ្រាប់ពូជដែលត្រូវយកមកដាំសាកល្បង ។
មើល Completely random design, Experimental design, Latin square design, Randomized complete block design, Split block design.

3	12	2	10	7	3
1	11	6	4	9	5
5	7	10	1	8	11
10	12	9	4	1	6
5	2	6	7	11	2
4	8	3	12	9	8

Leaching: ការលាងជំរះ

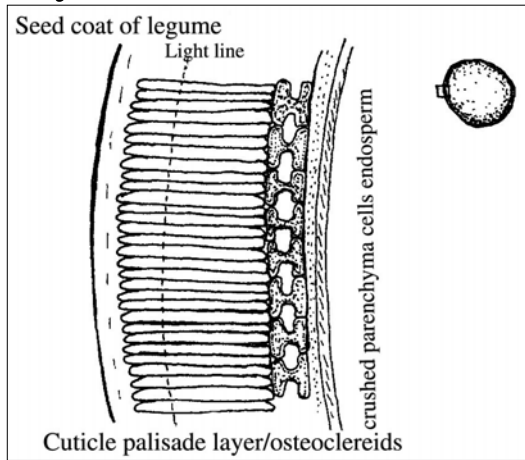
ការបំបាត់សារធាតុគីមីរាវនៅក្នុងផ្លែឬគ្រាប់ដោយការលាងក្នុងទឹកហូរ ។
មើល Dormancy, chemical -, Inhibitor.

Legume : ប្រភេទផ្លែឡេហ្គូម

ជាទូទៅមានន័យសំដៅទៅលើផ្លែឈើនៃអំបូរ Leguminosae ក្នុងន័យនេះ ប្រហាក់ប្រហែលនឹងប្រភេទផ្លែ “pod” ។ ប៉ុន្តែអំបូរ Leguminosae ក៏មានផ្លែជាប្រភេទ សាមអ៊ីរ៉ា(samara) ឬហ្វូលីខល(follicle) ។ ពាក្យនេះត្រូវបានរក្សាប្រើសំរាប់ប្រភេទផ្លែក្នុងអំបូរ Leguminosae ពោលគឺ ប្រភេទផ្លែស្នូតមានគ្រាប់ ច្រើនដែលអាចប្រេះ ឬមិនប្រេះ នៅពេលខ្ញុំ ។ មើល Pod, Dehiscence, Indehiscence.

Legume seed: គ្រាប់នៃអំបូរឡេហ្គូមីណូសេ ប្រភេទគ្រាប់ឡេហ្គូម

គ្រាប់របស់រុក្ខជាតិអំបូរ Leguminosae ។
ជារឿយៗ គ្រាប់នេះរឹង និងមិនជ្រាបទឹកទេ ។
សំបកគ្រាប់ផ្សំឡើងពីព័ស្រទាប់ខុសគ្នាដែល
ស្រទាប់ ២ខាងក្រៅ: cuticle និង palisade
ធ្វើមិនឱ្យទឹកជ្រាបទឹក និងការពារមិនឱ្យហួត
ទឹកចេញ ។ មើល Dormancy, physical -,
Hard seed, Legume, Light line.

Lethal gene: ជិនស្លាប់

ជិនមួយដែល ពេលវាស់ដឹងចេញមក គឺវាស្លាប់ ខ្ម: ឡើងពណ៌ស (albinism) ។
មើល Dominance, Recessive, Mutation.

Light line: បន្ទះបន្ទាត់ស្ទើង

នៅក្នុងសំបកគ្រាប់ឡេហ្គូម បន្ទាត់ស្ទើងមួយអាចឃើញក្នុងកែវពង្រីកលើស្រទាប់ palisade ។ ជាទូទៅ
ភាពមិនជ្រាបទឹក គេជឿថាបណ្តាលមកពីស្រទាប់កោសិកានៅខាងក្រៅបន្ទះបន្ទាត់ស្ទើងនេះ ។
មើល Legume seed, Macrosclereids (= Palisade layer).

Line: ពូជរក្សាសំរាប់ដាំ

ក្រុមពូជមួយនៃរុក្ខជាតិដែលបណ្តុះពីគ្រាប់ដែលក្នុងនោះបំរែបំរួល(នានាភាព) ជិននេទិកត្រូវបានគេត្រួត
ពិនិត្យ ហើយឯកសណ្ឋាននេះត្រូវបានថែរក្សាទុកជាគំរូមួយសមស្របសំរាប់ដាំដុះ ។ ខ្ម: ពូជមានពីកំណើត
(inbred lines), ពូជផ្សំឬសំយោគ (composite or synthetic), ពូជកូនកាត់ (hybrid lines) ។
មើល Homozygote, Inbreeding, Inbred line, Pure line, Self-pollination.

Linkage: ការជាប់ទាក់ទង ទំនាក់ទំនង ញាតិសន្តាន ស្រឡាយ

ការរួមចំណែកក្នុងលក្ខណៈនៃមរតក ដោយសារជិនរបស់វ៉ានិតក្នុងភាពជាញាតិសន្តាននៅលើក្រូម៉ូសូមតែមួយ ។ វាមានក្រុមទាក់ទងគ្នាច្រើនដូចនឹងគូក្រូម៉ូសូមដែរ ។ ការមានទំនាក់ទំនងគ្នា គឺកំរើងចប់ណាស់ ពោលគឺការផ្សំជាថ្មីនៃបណ្តាលក្តុណៈទាក់ទងគ្នាអាចនឹងកើតឡើងដោយសារតែការផ្លាស់ប្តូរគ្នា (crossing over) រវាងក្រូម៉ូសូមរបស់ក្រូម៉ូសូមហូម៉ូឡូតូនៅក្នុងដំណើរការម៉ែអូស៊ីស ។

មើល Chromosome, Correlation, Crossing over, Genetic correlation, Locus, Meiosis, Homologous chromosome, Recombination.

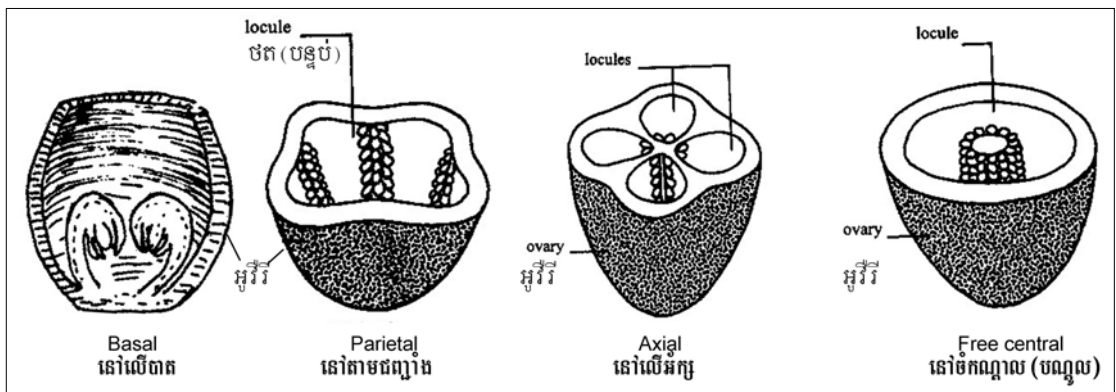
Local seed source: ប្រភពគ្រាប់ពូជនៅក្នុងស្រុក

ប្រភពគ្រាប់ពូជដែលមានដើមកំណើតនៅទីកន្លែងណាមួយដែលកូនឈើដុះលូតលាស់នៅទីនោះ ពោលគឺជាពូជនៅក្នុងភូមិសាស្ត្រស្រុកនោះ ។ តំបន់ប្រមូលគ្រាប់ពូជរបស់វា ជាធម្មតា គេបានកំណត់ដោយធ្វើពិសោធន៍ដូចជាក្នុងរយៈចំងាយណាមួយ ឬ រយៈកំពស់នៃទីកន្លែងដាំ (ចំការ) ។

មើល Geographic race, Provenance, Race, Seed collection zone, Seed source.

Locus (locule): ថត, បន្ទប់តូចៗ (រន្ធ, ប្រហោង)

ថត(បន្ទប់តូច) របស់អូវីរី ឬកញ្ចប់អង្កាម ។ ជាទីកន្លែងដែលខាផល(carpels-កេសរញីតូចៗ) ជាច្រើនផ្គុំគ្នាបង្កើតជាកេសរញីសមាសមួយ ខាផលទាំងនេះអាចបង្កើតជាថតតូចៗ(locules)ដាច់ពីគ្នា ឬថតធំមួយ (unilocular) ។ មើល Compound pistil, Fruit, Placenta.

Locus (pl. loci): ឡូខីស, អង្កត់ជិន

ទីតាំងដែលកាន់កាប់ដោយជិនមួយនៅលើក្រូម៉ូសូមមួយ (ទីតាំងដែលជិនមួយស្ថិតនៅលើក្រូម៉ូសូមមួយ) ។ បណ្តាអាស៊ែលរបស់ជិនមួយកាន់កាប់អង្កត់ជិន (ឡូខីស) ដូចគ្នានៅលើក្រូម៉ូសូមហូម៉ូឡូតូ ។ មើល Allele, Chromosome, Gene.

Longevity, seed -: អាយុវែង រស់បានយូរ

ជារយៈពេលរបស់គ្រាប់អាចរក្សាជីវិតបាន ក្នុងនោះក្រោមលក្ខខណ្ឌស្តុកទុកមួយដែលគេកំណត់ ។ ជារឿយៗ នឹងដូច storability (លទ្ធភាពស្តុកទុក) ។

មើល Viability, Ageing, Recalcitrant seed, Orthodox seed

Lowest Safe Moisture Content (LSMC): បន្ទុកសំណើមសុវត្ថិភាពអប្បបរមា

ជាកំរិតបន្ទុកសំណើមមួយដែលទាបជាងគ្រាប់ពូជទើបប្រមូលមកស្រស់ៗ ត្រូវស្លាប់ កាលណាគេសំងួតវា ទាបជាងបន្ទុកសំណើមសុវត្ថិភាពនេះ ។ ពាក្យនេះដូចគ្នានឹង Critical Moisture Content (CMC) ។

មើល OLDA, Intermediate (seed), Recalcitrant.